

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, faks. (8 5) 210 7160, el. p. info@ekgt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Švietimo ir mokslo ministerijai

2018-06-20 Nr. S- 188

DĖL ETNINĖS KULTŪROS UGDYMO PRADINĖSE KLASĖSE

Kaip rodo įvairūs tyrimai ir ilgametė pedagoginė patirtis, pradinį klasių mokiniai yra patys imliausi paveldėtoms tradicijoms ir etnokultūrinėms nuostatoms perimti. Vaikų įgytos etnokultūrinės žinios bei patirtis paliepsniui subrandina artimą, nuoširdų santykį su savo kraštu, jo praeitimi ir dabartimi, todėl ne veltui Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje apibrėžiant pradinio ugdymo paskirtį įvardijama būtinybė būtent šiame ugdymo etape suteikti asmeniui etninės kultūros pagrindus. Etninės kultūros ugdymo svarba nuo pat mažens atitinka Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo nuostatas, kad šalies vidaus politika turi remtis tautinės savimonės ugdymu, valstybė privalo užtikrinti lietuvių tautos etninės kultūros, kultūros savitumo ir papročių, kultūros paveldo išsaugojimą, švietimo sistema turi ugdyti tautinį sąmoningumą, pagarbą kitoms tautoms.

Nepaisant Švietimo įstatyme ir atitinkamai Pradinio ugdymo bendrojoje programoje įvardytos pradinio ugdymo paskirties suteikti asmeniui etninės kultūros pagrindus, apie etninės kultūros ugdymą daugiau neužsimenama nei šiuose, nei kituose pradinį ugdymą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Pavyzdžiui, Pradinio ugdymo bendrojoje programoje visiškai praleidžiama etninė kultūra apibrėžiant pradinio ugdymo tikslą ir uždavinius, netgi įvardijant vienos iš artimiausių etninei kultūrai ugdymo sričių – meninio ugdymo – paskirtį, o atskirų pradinio ugdymo dalykų bendrosiose programose irgi beveik nėra jokių sąsajų su etnine kultūra (išskyrus tam tikrus jos elementus pasaulio pažinimo, dailės ir muzikos dalykų ugdymo gairėse ir turinyje). Taip pat nėra net užuominos apie etninę kultūrą 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metų pradinio ugdymo bendrojo ugdymo plane. 2012 m. Ugdymo plėtotės centras kartu su Lietuvių etninės kultūros draugija parengė Etninės kultūros ugdymo metodines rekomendacijas ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams (toliau – Rekomendacijos), kuriose įvardyta etninės kultūros pradinio ugdymo paskirtis (naudoti etninę kultūrą kaip vaikų gyvenimo turtinimo, džiuginimo, kūrybos, darnaus sugyvenimo su kitais, tautos patirties perėmimo ir prigimtinių galių atsiskleidimo šaltinį, skatinti vaikų susidomėjimą

įvairiais papročiais ir tautinio meno rūšimis), siekiniai ir rekomenduojamos turinio gairės. Tačiau šių Rekomendacijų nėra bendruosiuose pradinį ugdymą reglamentuojančiuose teisės aktuose, jų nerasime nei Švietimo ir mokslo ministerijos tinklalapyje, nei jas parengusio Ugdymo plėtotės centro svetainėje, todėl pedagogai šiomis Rekomendacijomis naudotis negali.

Etninės kultūros ekspertai yra įsitikinę, kad etninės kultūros pagrindus pradinukams suteikti bus galima tik tuomet, kai pradinėse klasėse bus įteisintas privalomas etninės kultūros dalykas, kurio poreikio niekaip negali atsverti vien žodžiais deklaruojama etninės kultūros integracija į kitus dalykus. Reikia pastebėti, kad etninė kultūra aprėpia daug platesnę sritį, negu vien meninis ugdymas, nes tiesiogiai siejasi su visomis kitomis ugdymo sritimis – doriniu, kalbiniu, socialiniu ir gamtamoksliniu ugdymu, netgi su tiksliaisiais mokslais. Etninė kultūra apima įvairias žmogaus gyvenimo sritis, dvasinę ir materialinę tautos kultūros paveldą – pasaulejautą, mitologiją, paprotinį elgesį ir tradicinę etiketą, šeimos, giminės, bendruomenės ir tautos tradicijas, įvairias šventes ir papročius, tradicinius amatus ir ūkinę veiklą, etnografinių regionų ir lokalinių vietovių savitumą, kultūrinį kraštovaizdį ir tradicinę architektūrą, tautinį kostiumą, kulinarinį paveldą, tarmes, įvairias tautosakos formas, muzikinį, choreografinį ir žaidybinių folklorą, tautodaile, liaudies mediciną, etnokosmologiją, kitas liaudies žinijos sritis ir t. t. Dėl tokio sinkretizmo etninės kultūros dalykas gali aprėpti visus kitus pradinio ugdymo dalykus, juos reikšmingai papildydamas ir sujungdamas į darnią visumą. Etninės kultūros dalyko programą, apimančią 1–4 klases ir skiriant šiam dalykui iš viso 140 ugdymo valandų, galima būtų parengti remiantis minėtų Rekomendacijų įdirbiu. Etninės kultūros dalykui skirtas ugdymo valandas galima būtų sudaryti sumažinant lietuvių kalbos dalykui skirtą laiką (jam pagal 2018–2019 m. m. ugdymo planus skirta iš viso net 1015 ugdymo valandų).

Etninės kultūros globos taryba kaip ekspertinė institucija galėtų aktyviai prisidėti inicijuojant Etninės kultūros dalyko programos sukūrimą ir jos integravimo į Pradinio ugdymo bendrąją programą parengimą.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė